

LVM/1024/03/2015

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto postilain muuttamista koskevasta arviomuistiosta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa arviomuistiosta postilain muuttamiseksi. Arviomuistolausuntojen jälkeen ministeriö aloittaa lausunnonlehdelle laitettavan hallituksen esityksen laatimisen.

Postilain muuttamisen ensimmäisen vaiheen muutokset tulivat voimaan 9.6.2016 eikä postitoimilupia enää edellytetä. Toisessa vaiheessa postilaista on tarkoitus poistaa muun muassa alan toimijoiden liiketoimintaa haittaavia normeja. Muutoksilla olisi yhteys hallituksen digitalisaation edistämistä ja normien purkamista koskeviin hankkeisiin. Mahdollisten muutosten taustalla olevat taloudelliset realiteetit liittyvät siihen, että arviomuistion mukaan Posti Oy ei pystyisi jatkossa ilman valtion tukea suoriutumaan postin peruspalveluja koskevista tehtävistä ilman kohtuutonta taloudellista rasitetta, ellei yleispalveluvelvoitetta muuteta. Postilain muutoksen toisen vaiheen on tarkoitus tulla voimaan kesäkuussa 2017.

Työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti posti-toimintaa koskevan sääntelyn joustavoittamiseen. Toimivat postimarkkinat, jossa alan toimijat voivat toimia kilpailluilla markkinoilla tasapuolisista lähtökohdista ja kehittää toimintaansa markkinaehtoisemmin, palvelevat myös kuluttajien asemaa. Lisäksi postilain uudistaminen tukee kasvun agenda.

Yleispalvelun jakelu- ja keräystiheys

Arviomuistiosta käsitellään muun muassa yleispalvelun jakelu- ja keräilytiheyteen liittyvää vaihtoehtoa, jossa siirryttäisiin kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriössä tiedostetaan, että etenkin haja-asutusalueiden jakelua on varsin haastavaa saada taloudellisesti kannattavaksi, koska jakelun yksikkökustannukset ovat haja-asutusalueilla suuret ja digitaaliset palvelut ovat vähentäneet kirjeiden ja lehtien jake-

luvolyymeja. Ministeriö arvioi, että kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn siirtyminen mahdollistaisi yleispalvelun tarjoajan toiminnan tehostamisen ja jakelukustannusten pienentämisen. Jakelun tehostuminen tiheästi asutuilla alueilla voisi siten auttaa osaltaan haja-asutusalueiden jakelukustannuksista aiheutuvan haasteen ratkaisemisessa.

Kuten arviomuistiossakin todetaan, kolmipäiväiseen jakeluun siirtyminen voisi aiheuttaa haasteita joidenkin perusjakelussa jaettavien sanomalehtien jakeluun. Arviomuistion mukaan päiväjakelussa jaeltavien sanomalehtien osuus yli kolmena päivänä viikossa julkaistavista lehdistä on kuitenkin rajallinen, noin 15 - 20 %. Haasteita lieventäisi mahdollisuus sopia viisipäiväisestä jakelusta lehtitalon ja yleispalvelun tarjoajan välillä, lehtitalojen mahdollisuus perustaa omia jakeluyhtiöitä sekä jatkossa mahdollisesti uudentyyppejä palveluja tarjoavien posti- tai kuljetustointia harjoittavien toimijoiden markkinoille tulo.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo kuitenkin, että yleispalveluvelvoitteen uudelleentarkastelussa ja jakelutiheyden arvioinnissa on otettava huomioon myös useissa laeissa kuluttajille asetetut määräjat, jotka perustuvat oletukseen, että posti kulkee viisipäiväisellä jakelulla. Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa tältä osin tarkemmin Kilpailu- ja kuluttajaviraston antamaan lausuntoon. Ministeriö katsoo, että postilain uudistamisessa on otettava huomioon eri kuluttajaryhmien henkilökohtaiset erityistarpeet kuten postin saajan ikä, liikuntaeste tai näkövamma. Lisäksi mahdollinen kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn siirtyminen tulisi toteuttaa niin, että se kohtelee tasapuolisesti taajamissa ja haja-asutusalueilla asuvia postinsaajia. Ministeriön mukaan myös digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet tulisi huomioida yleispalveluvelvoitteen uudelleentarkastelussa ja jakelutiheyden arvioinnissa.

Yleispalvelun rahoitus

Arviomuistion mukaan liikenne- ja viestintäministeriö ei näe tarvetta uudistaa yleispalvelun rahoitusta postilain uudistuksen yhteydessä. Postilaissa on jo nyt olemassa menetelmä, jossa muut postiyrietykset osallistuisivat yleispalvelusta aiheutuvien nettokustannusten korvaamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää arviomuistiossa esitetyn liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaisesti olennaisena sitä, että yleispalvelu turvattaisiin ensisijaisesti markkinaehtoisin toiminnan edellytyksiä parantamalla siten, että asiakkaat saisivat mahdollisimman kattavat ja monipuoliset palvelut käyttöönsä ilman, että toiminta edellyttää tukea valtiolta. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan tämä edellyttää käytännössä kustannustaakan hallintaa sääntelytaakan keventämisellä. Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy myös liikenne- ja viestintäministeriön arvioon siitä, että keskeistä on kehittää yleispalveluvelvoitetta siten, että se vastaa kuluttajien tarpeita.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että mikäli yleispalvelun rahoitusvaje kerätään toisilta postiyrietyksiltä, muiden postiyrietysten rahoitusosuuden ei tulisi muodostua niin suureksi, että se nostaisi merkittävästi alalle tulon kynnyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy esitysluonnoksessa todettuun, että mahdollisessa korvausten maksamisessa yleispalvelutoimijalle on otettava huomioon myös EU:n valtiontukisäännöt.

Postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmä

Kilpailun ja erityisesti markkinoille tulon kannalta voidaan pitää myönteisenä, että postinumerotiedot olisivat maksutta saatavilla käyttökelpoisessa muodossa siten, että ne ovat helposti sähköisesti ladattavissa.

Osoiterekisterin osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että postimarkkinoiden kilpailun kannalta olisi myönteistä, jos osoitetiedot tulisi luovuttaa kustannussuuntautuneen hinnan sijasta hinnalla, joka kattaisi tiedon luovutuksesta aiheutuneet kustannukset. Muille postiyrityksille voisi muodostua uusia liiketoimintamahdollisuuksia kun osoitetietoja luovutettiin irrottamiskustannuksin, jotka muodostuvat osoitetietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä.

Postiverkkoon pääsy

Työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti postiverkkoon pääsyn harkittuun ja asteittaiseen kehittämiseen. Ministeriö yhtyy liikenne- ja viestintäministeriön arvioon, että verkkoonpääsyn hinnoittelun sääntely tulisi kuitenkin suunnitella tarkasti, jotta verkkoonpääsillä voitaisiin lisätä kilpailua ja luoda oikeanlaisia kannustimia alalle.

Toimipaikkaverkkoa koskevat säännökset

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että arvioitaessa velvoitetta pitää jokaisessa kunnassa postin toimipistettä, huomiota tulisi kiinnittää yleispalveluvelvoitteen haltijan toiminnan joustavoittamisen ja tehostamisen ohella siihen, ettei kasvukeskusten ulkopuolellakaan postin toimipisteeseen olisi kuitenkaan kohtuuttoman pitkä matka.

Ylijohtaja

Pekka Timonen

Neuvotteleva virkamies

Virve Haapajarvi

